

Työ ja turva -osasto/AT/ea

24.11.2020

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta

TyV@eduskunta.fi

HE 229/2020 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi työttömyysturvalain 11 luvun 4 b §:n sekä eräiden työttömyysturvalain ja julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta annettujen lakien voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Ehdotetut muutokset liittyvät työnhakijoiden työttömyysturvaoikeuden turvaamiseen sekä TE-toimiston tehtävien hoitamiseen covid-19-pandemian aikana.

Muutokset, joita ei esitetä jatkettavaksi

Seuraavia tänä vuonna voimassaolleita väliaikaisia muutoksia ei hallituksen esityksessä jatketa enää 31.12.2020 jälkeen.

Työnhakijan oikeus työttömyysetuuteen on jatkunut, vaikka lyhytkestoiset opinnot olisivat viivästyneet yli kuuteen kuukauteen covid-19-pandemian vuoksi. Lisäksi omaehtoisten opintojen enimmäisaikaa on voitu jatkaa, jos opintojen eteneminen on viivästynyt pandemian vuoksi.

Työhaun voimassaolo ei ole päättynyt, vaikka työnhakija olisi verkkopalvelussa jättänyt tekemättä palvelutarpeen arvioinnin ja työllistymissuunnitelma-luonnoksen. Lisäksi työnhakijalla on ollut pätevä syy keskeyttää työllistymistä tukeva palvelu pandemiasta johtuvasta perustellusta syystä. Tällöin esimerkiksi terveydenhuoltoviranomaisen ohjeita noudattava työnhakija ei ole menettänyt oikeuttaan työttömyysetuuteen.¹

Covid19-pandemia ei ole ohi. SAK ehdottaakin, että kaikkia edellä mainittuja muutoksia jatketaan kokonaisuudessaan 31.3.2021 asti. Tämä tekisi kokonaisuudesta selkeämmän, olisi linjassa yrittäjien työttömyysturvan jatkamisen kanssa sekä turvaisi työnhakijoiden työttömyysturvaoikeutta ja työttömien osaamisen kehittämistä.

Lomautettujen oikeus työttömyysetuuteen

SAK kannattaa määräaikaisen lain jatkoa 31.12.2021 asti siitä, ettei opiskelu vaikuta lomautetun oikeuteen saada työttömyysetuutta.

Muita lomautettuja koskevia määräaikaisia säännöksiä hallitus ei esitä jatkettavaksi. SAK kuitenkin näkee, että myös kaikkia lomautettujen työvoimapalveluprosesseja koskevia väliaikaisia muutoksia² tulisi jatkaa 31.3.2021 asti. Tämä selkeyttäisi kokonaisuutta osaltaan ja turvaisi lomautettujen työttömyysturvaoikeutta. Myös yrittäjien työttömyysturvakokonaisuutta jatketaan kokonaan maaliskuun loppuun.

¹ HE 58/2020 ja jatko HE 93/2020

² HE 27/2020 ja jatko HE 93/2020

Työ ja turva -osasto/AT/ea

24.11.2020

Jos muutosten jatkaminen toteutetaan kuitenkin hallituksen esityksessä esitetyllä tavalla, on vähintään huolehdittava, että nivelvaihe sujuu TE-toimistossa: työttömien työttömyysturva-oikeuteen ei saa tulla katkoksia väliaikaisten muutosten päättymisen vuoksi. Tämä pätee sekä lomautettuihin että edellä mainittuihin päättyväksi esitettyihin väliaikaisiin muutoksiin.

Yrittäjien oikeus työmarkkinatukeen

SAK kannattaa yrittäjien työmarkkinatukeen liittyvien väliaikaisten muutosten jatkoa pitkittyneen koronatilanteen vuoksi.

Yrittäjien toimeentulon turvaamisen lisäksi palkansaaja-asemassa olevien työttömien ja lomautettujen toimeentulo tulee turvata. Palkansaajien työttömyysturvan parantamiseen liittyvät väliaikaiset muutokset³ päättyvät vuoden vaihteeseen. SAK on jo aiemmin esittänyt koronan siirtymävaiheeseen liittyvää työntekijöille suunnattua työttömyysturvan euromääräistä korotusta.

Työnhakijan haastattelu Korostamme, että kaikilla työnhakijoilla tulee olla oikeus määräaikaishaastatteluun kolmen kuukauden välein tilanteensa läpikäymiseksi ja tarpeellisten palveluiden tarjoamiseksi. Kokonaan työttömäksi jääneiden lisäksi haastattelu on tarpeellinen lomautetuille. Lomautuksen pitkittyessä on tarpeen arvioida lomautetun palvelutarve ja erityisesti mahdolliset koulutustarpeet.

On erittäin huolestuttavaa, että hallituksen esityksen mukaan kolmen kuukauden välein järjestettävä haastattelu on toteutettu arviolta vain noin 40–55 prosentille työnhakijoista kesä–lokakuussa 2020. TE-toimistoille ja tuleville kuntakokeiluille tulee turvata riittävät resurssit palvelun toteuttamiseen.

Esityksen valmistelu Hallituksen esityksessä todetaan, että säädösehdotuksesta voidaan jättää kirjalliset lausunnot pyytämättä vain perustellusta syystä. Esityksen mukaan tässä tapauksessa varsinaista lausuntokierrosta ei ole ollut mahdollista järjestää johtuen valmisteluaikataulusta. Keväällä 2020 koronatilanne alkoi yllättäen ja vaati nopeita muutoksia. Näin ollen kiireelliset lainmuutokset ja valmisteluaikataulut olivat perusteltuja ja ymmärrettäviä. Sen sijaan nyt tilanteen pitkittyminen on ollut nähtävissä pitkälti koko syksyn ajan. Esitys ei yksilöi, mistä tämän esityksen kiireellinen aikataulu johtuu. Valmisteluvaiheessa esityksen kommentointiaikataulut olivat melko kohtuuttomia kuultaville tahoille: ensimmäisellä kommentointikierroksella aikaa oli alle vuorokausi ja toisella viikonlopun ajan.

Väliaikaisten muutosten kokonaisuuden jatkotarpeet olisi ollut tarpeen arvioida syvällisemmin kuin mitä nopea prosessi mahdollisti.

Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry

Lisätiedot: Työvoimapolitiittinen asiantuntija Alli Tiensuu, alli.tiensuu@sak.fi

³ HE 38/2020 & jatko HE 94/2020